

Sayın Başkan, Değerli Meclis üyeleri, hepinizi şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama hepimizi gururlandıran bir gelişmeyle başlamak istiyorum. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'nda, Ankara Sanayi Odası Üyesi firmalarımızın sayısı 39'dan 45'e yükseldi. Ankara'mız, listede bir sıra daha yükselerek, İstanbul'un ardından en çok firmayla yer alan 2. il oldu.

Listedeki Ankara firmalarımız üretimden satışlar, brüt katma değer ve ihracat paylarını da belirgin ölçüde artırdı. Ankaralı sanayicilerimizin bu başarısından büyük bir gurur ve mutluluk duyduk.

Başkentimizin ve ülkemizin ekonomisine güç veren firmalarımızı can-ı gönülden kutluyor, başarılarının artarak devam etmesini diliyorum.

Sanayi ve teknolojinin başkenti hedefimize emin adımlarla yürüyoruz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Yılın ilk yarısını geride bırakırken, mevcut beklentiler risk algısının halen devam ettiğini gösteriyor. Uygulanan sıkı politikalar ekonominin soğumasına yönelik süreci başlatırken, dengelerin iyi gözetilmesi gerekiyor.

Son dönemdeki sıkılaştırma eğilimlerine rağmen sanayi sektöründe yukarı yönlü ivme devam ediyordu. Lakin son iki ayda rakamlar sektörün daraldığını gösteriyor. Reel kesim güven endeksi Haziran'da 100,5 seviyesine gerilerken, imalat PMI endeksi 48,4 seviyesine düşerek, 2 ay üst üste eşik değer olan 50'nin altında gerçekleşmiştir. Endekste, yeni sipariş miktarında ve ihracatta yavaşlama belirleyici oldu.

Sanayi üretimi ise Nisan ayında yıllık bazda % 0,7, aylık bazda % 4,9, önceki çeyrek ortalamasına göre de % 4,2 geriledi. Aylık bazda sanayi üretiminde 12 alt sektörün tamamında daralma görüldü. En yüksek daralma gösteren sektörler; % 33,8 ile yüksek teknoloji, % 11,4 ile sermaye malı ve % 5,3 ile de imalat sanayii oldu.

Mevsimsel düzeltilmiş aylık veriler de sanayi sektöründe yavaşlamaya işaret ediyor. Maliyet kaynaklı gelişmeler üretim kapasitesini ciddi anlamda azaltıyor.

Diğer taraftan ithalattaki daralma ve ihracattaki sınırlı artış imalat sanayiinde üretimde yavaşlamaya işaret ediyor.

Yılın ilk çeyreğinde iç tüketim ve inşaat sektörünün etkisiyle % 5,7 büyüme oranına ulaştık. Ancak sanayi tarafında aynı performansı göremedik.

Sıkılaştırıcı politika uygulamalarının etkisi ilk çeyrekte henüz tam olarak hissedilmedi. Fakat yılın ikinci çeyreğinde iç talepteki azalışın etkisiyle büyümede yavaşlama ortaya çıkacaktır.

Diğer taraftan, büyümeye reel sektör değil, özellikle iç talep ve inşaat sektörü kaynaklık etmiştir. Deprem bölgesindeki yeniden yapılanma ve kentsel dönüşüm faaliyetleriyle yılın ilk çeyreğinde büyümede lokomotifin % 11,1 ile inşaat sektörü olduğunu görüyoruz.

Bir önceki çeyreğe göre % 2,4 ile G-20 ülkeleri arasında en yüksek büyüme rakamına ulaşan ülke olduk. Ülkemiz kredi genişlemeleri döngüsü nedeniyle, geçmiş dönemde potansiyelinin üzerinde büyüdü. Krediyeye dayalı bu büyüme tüketimi arttırırken, yüksek cari açığa ve Türk Lirasının değer kaybetmesine neden oldu. Bunun sürdürülebilir bir büyüme modeli olmadığını farklı dönemlerde hep beraber sürekli tecrübe ediyoruz.

Büyümenin anlam ifade etmesi için kapsayıcı ve sürdürülebilir olması önemlidir. 15 çeyrektir süren bir büyüme trendini yakaladık. Sağlıklı bir büyüme için tüketimden daha yüksek bir üretim seviyesini sağlamamız gerekiyor. Orta vadeli programda enflasyonla mücadelenin önemli bir ayağının, tüketim talebini aşağıya çekmek olduğunu görüyoruz. Fakat orta ve uzun vadede arz-talep dengesini sağlamanın gerçekçi yolu üretimi arttırmaktan geçiyor.

Yılın ilk çeyreğinde güçlü gelen büyüme verisi, dezenflasyon sürecinin nasıl sağlanacağı sorusunu da aklımıza getiriyor. Maliyetlerine rağmen yüksek enflasyonu düşürebilmek için sıkı para politikasından taviz vermemeliyiz.

Yüksek faiz ve finansmana erişimdeki kısıtlar durumu daha da zorlaştırıyor.

Mevcut durumda, şirketlerin karlılıklarında önemli düşüşler var, hem yüksek faiz hem de düşük karlılık ortamında üretmeye çalışıyoruz. Firmalarımız karlıklarını azaltarak, ayakta kalmaya çalışıyor ancak özellikle düşük karlılıkla faaliyet gösteren ve krediye bağımlı firmalarımızın durumu her geçen gün zorlaşıyor.

Kıymetli yol arkadaşlarım,

Sanayileşme düzeyimiz diğer ülkelerle karşılaştırıldığında iyi sayılır. Aslında imalat sanayimizin Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'daki payı % 22,1 ile dünyanın fabrikası olarak görülen Çin'den sadece 5,6 puan düşük seviyede.

Lakin sanayimizin temel yapısında süregelen sorunlarımız var. Yüksek teknoloji, yenilik ve verimliliğe dayalı bir yapıya bir türlü geçemiyoruz.

Aslında; hazırlanan politika belgelerinin içerik ve kapsam olarak yeterliliği diğer ülkelerle karşılaştırıldığında üst düzeydedir. Plan, program ve bütçe bağlantısı güçlüdür. Ancak bu politikaların uygulama boyutunda son derece önemli eksiklikler ve iyileştirilmesi gerekli alanlar bulunmaktadır. Uygulayıcı bakanlıkların kurumsal kapasitesi, yetenek seti, liyakat gibi hususların eksikliği, politika önceliklendirilmesinin tam olarak yapılamamasına, program ve projelerin etkin olarak tasarlanmamasına ve etkili sonuçlar alınmamasına neden olmaktadır.

Burada, eko-sistem yaklaşımına dikkat çekmek istiyorum. Bir ülkede yetkin bir kamu ve üniversite olmadan Türk sanayisinin beklenen yere gelmesi mümkün değildir.

Bir de öz eleştiri yapmamız gerekiyor. Biz sanayi politikalarını hep teşvik olarak algıladık. Orta ve uzun vadeli bir perspektif ortaya koymakta zorlandık. Günlük yaklaşımlarla salt fiyat rekabetine odaklandık; verimlilik, inovasyon ve ikiz dönüşüm konularında eksik kaldık.

Değerli Meclis üyeleri

Yeni sanayi politikalarının konuşulduğu bu dönemde, bu sürece girdi olarak katkı sağlayacağını düşündüğümüz bir takım tespitleri paylaşmak istiyorum.

Yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ ve Büyük İşletmelerin toplam işletmeler içindeki oranı son 10 yılda artmasına rağmen bu işletmelerin ihracat içindeki oranı ise düşmüştür. Diğer ilginç bir veri ise kilogram başına ihracat 2013 yılında 1,54 dolar iken 2023 yılında bu oran 1,48 dolara gerilemiştir.

Sanayicimizin rekabet gücünü artıran inovasyon, ürün kalitesi, yeni pazarlar yaratılması ve ikiz dönüşümün hızlandırılması gibi kilit faktörler iyileştirilmedikçe, bu oranı yükseltmemiz mümkün değildir.

İhracatımızı artıracak ve ülkemizi bir üst lige çıkaracak politika araçlarının işlevselliğini sorguladığımızda; burada da çok iç açıcı bir manzara ile karşılaşmadığımız aşikârdır. Yüksek teknoloji ürün üretiminde kritik öneme sahip Teknopark ve Ar-Ge merkezleri ile Ar-Ge harcamalarının son 10 yılını incelediğimizde;

Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranı, Teknopark sayısı ve Ar-Ge merkezi sayısı artmasına rağmen KOBİ'lerin yüksek teknolojiye geçişinin çok sınırlı kaldığını görüyoruz.

Değerli Meclis üyeleri

Teknolojideki durumu değerlendikten sonra şimdi de KOBİ'lerimizin son 10 yılda katma değerlerindeki değişime ilişkin görüşlerimi aktaracağım.

TÜİK Girişimci İstatistiklerine baktığımızda, KOBİ'lerimizin katma değerlerinde önemli bir düşüş olduğunu görüyoruz. 2013 yılında 100 olan KOBİ'lerimizin katma değer endeksi, 2022 yılında 84'e gerilemiştir. Diğer bir deyişle, bu KOBİ'lerimizin firma başına katma değeri 90 bin dolardan 75 bin dolara düşmüştür.

Aynı dönemde büyük işletmelerimize baktığımızda, firma başı katma değer endeksi 100'den 116'ya çıkmıştır. Büyük işletmelerin firma başına katma değeri 10 yılda 20,7 milyon dolardan 24 milyon dolara ulaşmıştır.

Bu da göstermektedir ki, büyük işletmeler yenilik, Ar-Ge ve verimlilik konularına daha fazla zaman ve kaynak aktarmaktadır. Ancak bu rakamlar bile birçok OECD ülkesinin gerisinde kalmaktadır. Bu dönemin olumlu gelişmesi ise büyük firma sayısında yüzde 59 artış olması, yaklaşık bin 575 KOBİ'mizin işlerini büyüterek büyük firma düzeyine yükselmesidir. Olumlu gibi görünmesine rağmen 10 yıllık süreçte KOBİ'lerimizin sadece binde 3'ünü büyük işletme yapabilmişiz.

KOBİ'lerin katma değerinin son 10 yılda geriye düşmesini ve büyüyememesini tek nedene bağlamak mümkün değildir.

Ekonomik değişimler ile değer zincirlerindeki dönüşüm, tüketici tercihlerine bağlı olarak ürün ve hizmetlerin hızlı değişimini zorlamıştır. Bu gelişim ve değişimlere yönelik etkili bir iş ortamının eksikliği, kamusal politika ve uygulamaların bekleneni karşılayamaması gibi hususlar KOBİ'lerin katma değerlerinin artmamasında önemli bir sebeptir.

Ancak bunların da ötesinde, biz sanayiciler olarak öncelikle işletmelerimizi iyileştirmemiz gerekiyor. Firmalarımızda verimlilik, yenilik, yeşil dönüşüm konularında daha aktif politikalar belirlemeli ve hayata geçirmeliyiz.

KOBİ'ler olarak günlük, aylık düşünmekten ziyade yıllık, 3-5 yıllık ve daha uzun vadeli yaklaşımları benimsemeliyiz. Sonuçta istihdamın yüzde 70'ine yakınına sağlayan KOBİ'lerimizin katma değerlerinin yükselmesi için daha etkin kamu politikaları yanında, işletmelerimizin de stratejilerini belirleyip bunlara göre hareket etmesi gerekmektedir. KOBİ'lerimizin yüksek katma değere ulaşması ve ülkemiz ekonomisine daha fazla katkı vermesi için devlet desteklerinin de etkin ve etkili şekilde dağıtılması kritiktir.

Değerli Meclis üyeleri

Son dönemde vergileme mevzuatında çalışma yapıldığını biliyoruz. Bu aşamada vergilendirmede adaletin sağlanması çok önemli. Ama sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan sermayenin zaten kıt olduğu bir ekonomide bu kazançları vergilendirirken akılcı davranılması gerektiğini hatırlatmak isterim.

Hazine ve Maliye Bakanlığının asgari kurumlar vergisi uygulaması adı altında bir takım çalışmalar yaptığı bilgisi kamuoyuna yansıyan haberler arasındadır. Uygulamanın detayının ise şu şekilde olacağı konuşulmaktadır.

Yurtiçine yönelik asgari Kurumlar Vergisi uygulaması

- Cironun yüzde 2'si kadar matrahın yüzde 25'i vergi; yani cironun binde 5'i,
- Veya indirim ve istisnalar düşülmeden oluşan matrahın yüzde 10'u

Çalışmaları devam eden uygulamanın yürürlüğe konulması durumunda, mükellef kurumun hesaplamış olduğu üç ayrı kurumlar vergisinden en yüksek olan beyan edilerek ödenmek durumunda kalacaktır.

Asgari kurumlar vergisi, eğer bu haliyle yasalarsa kurum kazancının indirim ve istisnalar düşülmeden önceki tutarı üzerinden hesaplanacak. Buna göre, şirketlerin, istisnalarına bakılmadan ciroları oranında asgari vergi ödeyecek olması yüksek faiz ve karlılıkların düşük olduğu bir ortamda reel sektörü zorlayacaktır.

Değerli arkadaşlarım,

Vergi dairelerinin girişinde "vergilendirilmiş kazanç kutsaldır" yazısını görürüz. Bu düzenlemeden sonra herhalde "vergilendirilmiş ciro kutsaldır" yazacak.

Devamlı zarar eden, düşük gelir beyan edenlerin beyanlarının araştırılması, etkili bir şekilde denetlenmesi vergi idaresinin asli görevidir. Gerçek anlamda vergi denetimi olmadan vergi sistemi sağlıklı ve adaletli olarak yürütülemez.

Etkin bir şekilde denetlenmediği ya da denetlenemediği için kâr edip etmediğine bakılmaksızın, gerçekte ne kazandığı belirlenmeden götürü olarak vergilendirilmesi büyük bir adaletsizlik olacaktır. Bu tür bir uygulamanın çağdaş vergi anlayışına uygun olmadığını düşünüyorum. Vergi tabanının genişletilmesi, vergi harcamalarının gözden geçirilmesi ve böylece etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin kaldırılması, mevcut konjunktürde ilk olarak aksiyon alınması gereken konulardır.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime burada son verirken tekrar teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.